

بررسی میزان تأثیر عضویت در گروه‌های تخصصی کتابداری و اطلاع رسانی در تلگرام بر توانمندی متخصصان عضو این گروه‌ها در سال ۱۳۹۴

میثم داستانی^۱

کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی (مدیریت فناوری اطلاعات)، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران.

امیر رضانی^۲

دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

چکیده:

برنامه‌های پیام‌رسان فوری یک نوع از شبکه‌های اجتماعی چندرسانه‌ای می‌باشند که امکان ارتباط خصوصی را بین افراد را تشکیل می‌دهد. یکی از پیام‌رسان‌های فوری که امروزه در بین مردم رواج پیدا کرده است نرم‌افزار تلگرام می‌باشد. متخصصان مختلف جهت استفاده مفید از این ابزار گروه‌ها و کانال‌های مجازی علمی و تخصصی را راه‌اندازی نموده‌اند از جمله این موارد می‌توان به گروه‌ها و کانال‌های تخصصی کتابداری و اطلاع رسانی اشاره نمود که با هدف اشتراک اطلاعات علمی راه‌اندازی شده است. این پژوهش به بررسی میزان تأثیر این شبکه‌ها بر توانمندی اعضای این گروه‌ها در سال ۱۳۹۴ پرداخته است. تعداد ۱۸۵ نفر به‌عنوان نمونه به‌صورت تصادفی از اعضای این گروه‌ها انتخاب شدند. ابزار تحقیق پرسشنامه محقق ساخته است که روایی و پایایی آن به دست آمده است. داده‌ها نشان داد که عضویت در گروه‌های تخصصی تلگرام در افزایش نگرش به آموزش مجازی با ۵۴/۶ درصد و پس از آن در افزایش دانش با ۵۴/۲ درصد و افزایش مهارت کاری با ۳۷/۳ درصد مؤثر می‌باشد، همچنین به نظر اعضای گروه‌های تخصصی تلگرام در توانمندی افراد تأثیر بسزایی دارد. نتایج نشان داد که عضویت در گروه‌های تخصصی علمی و تبادل اطلاعات با این نوع از گروه‌ها باعث افزایش توانمندی افراد عضو این گروه‌ها می‌شود.

کلمات کلیدی: شبکه‌های اجتماعی، پیام‌رسان فوری، نرم‌افزار تلگرام، گروه‌های مجازی، اشتراک اطلاعات

مقدمه

جستجو کنند. همچنین شبکه‌های اجتماعی، خدمات برخی هستند که به افراد اجازه می‌دهند در یک سیستم مشخص و معین پروفایل شخصی خود را داشته باشند، خود را به دیگران معرفی کنند، اطلاعاتشان را به اشتراک بگذارند و با دیگران ارتباط برقرار کنند. از این طریق افراد می‌توانند ارتباطشان با دیگران را حفظ کرده و همچنین، ارتباط‌های اجتماعی جدیدی را شکل دهند [۱].

از زمان ایجاد اولین شبکه اجتماعی مجازی تاکنون هزاران نوع از این دست وب‌سایت‌ها در سطح جهان ایجاد شده است [۱] و در حال حاضر یکی از مهم‌ترین ابزارهای ارتباطی در سطح جامعه و جهان تبدیل شده و از شهرت فراوانی برخوردار هستند [۲]. برای بسیاری از افراد استفاده از این شبکه‌ها یکی از کارهای روزمره در نظر گرفته می‌شود [۱]. این وب‌سایت‌ها به‌طور بالقوه‌ای چه در سطح روابط بین فردی و چه در سطح روابط اجتماعی، توانایی ایجاد تغییرات اساسی در زمینه زندگی اجتماعی هر فرد را دارند [۳].

امروزه رسانه‌های اجتماعی به‌عنوان یک ابزار جدید و مهم برای همه افراد و حتی کسانی که حتی درک بسیار بالایی از فناوری ندارند، تبدیل شده است. در سال‌های اخیر دسترسی میلیون‌ها کاربر در سراسر جهان به شبکه‌های اجتماعی باعث شده است تا این رسانه‌ها در کانون توجه جوامع مدرن و افراد زیادی قرار گیرند و از محبوبیت قابل‌توجهی به‌خصوص در میان نسل جوان برخوردار شوند. شناخت صحیح از این رسانه‌ها باعث می‌شود تا کاربران بیش‌ازپیش بتوانند از این ابزارها استفاده مفید و مؤثر داشته باشند. شبکه‌های اجتماعی یکی از انواع رسانه‌های اجتماعی محسوب می‌شوند. در چند سال اخیر محبوبیت شبکه‌های اجتماعی در بین مردم افزایش چشم‌گیری داشته است. شبکه اجتماعی، مجموعه‌ای از سرویس‌های مبتنی بر وب است و این امکان را برای اشخاص فراهم می‌آورد تا در محیط مجازی توصیفات عمومی یا خصوصی برای خود ایجاد کنند یا با دیگر اعضای شبکه ارتباط برقرار نمایند، منابع خود را با آن‌ها به اشتراک بگذارند و از میان توصیفات عمومی دیگر افراد، برای یافتن اتصالات جدید

استفاده کتابخانه‌ها و کتابداران از این ابزارها به‌منظور همفکری و اشتراک دانش، احساس می‌شود. با قرار گرفتن کتابداران در شبکه‌های اجتماعی و تبادل اطلاعات، شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌تواند پلی باشد در جهت اشتراک و تبادل اطلاعات و دانش میان کتابداران، دانشجویان و اساتید کتابداری.

داخلی

با جستجوهای صورت گرفته توسط پژوهشگران، تاکنون مطالعه‌ای داخلی که با محوریت استفاده کتابداران و کتابخانه‌ها از نرم‌افزارهای پیام‌رسان مانند تلگرام صورت گرفته باشد، یافت نشد. بالین‌حال، پژوهش‌های زیادی از حیث به‌کارگیری، میزان استفاده، میزان آشنایی، عوامل بازدارنده استفاده و دیگر جنبه‌های مرتبط با استفاده از ابزارها و فناوری‌های وب ۲ در میان کتابداران و کتابخانه‌ها انجام گرفته است. آنچه در ادامه می‌آید مروری است بر مرتبط‌ترین پژوهش‌هایی که در این زمینه انجام شده است:

بزرگی و امینی (۱۳۹۴)، در پژوهشی پیمایشی تحلیلی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در تبادلات علمی کتابداران سازمان‌های دولتی شهر تهران را بررسی کردند. جامعه آماری پژوهش شامل کتابداران ۱۳ کتابخانه مرکزی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران و نمونه آماری شامل ۲۴۵ کتابدار بود. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته گردآوری شدند. یافته‌ها نشان داد به‌طور میانگین ۳ درصد کتابداران راغب به انتقال اطلاعات به همکاران خود بودند. ۳۵/۵ درصد از کتابداران با امکانات و خدمات شبکه‌های اجتماعی آشنایی داشتند. همبستگی ضعیفی بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی و ارتقا دانش کتابداران وجود داشت. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد کتابداران کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران کمتر از شبکه‌های اجتماعی به‌صورت کاربردی استفاده می‌کردند و استفاده از شبکه‌های اجتماعی باعث ارتقا علمی و ارتقا شغلی کتابداران نمی‌شود. به عبارتی استفاده از شبکه‌های اجتماعی تأثیری در ارتقا علمی و شغلی کتابداران نداشت [۵].

صراف زاده و علوی (۱۳۹۳)، در پژوهشی به بررسی میزان آشنایی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط دانشجویان کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی و نیز نگرش آن‌ها نسبت به این شبکه‌ها پرداختند. روش پژوهش پیمایشی بوده و داده‌ها از طریق یک پرسشنامه تحت وب گردآوری شد. ۱۱۳ دانشجوی کارشناسی ارشد پرسشنامه را تکمیل نمودند. یافته‌ها نشان داد که ۳۵ درصد پاسخ‌دهندگان عضو هیچ‌کدام از شبکه‌های اجتماعی نیستند. فیلترینگ اینترنت به‌عنوان بزرگ‌ترین مانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی شناخته شد. تصور منفی از شبکه‌های اجتماعی دومین مانع استفاده از این شبکه‌ها بود. ۲۲ درصد از پاسخ‌دهندگان استفاده از شبکه‌های اجتماعی را اتلاف وقت می‌دانستند و ۱۴ درصد هیچ فایده‌ای در استفاده از شبکه‌های اجتماعی نمی‌دیدند. ۳۶ درصد از پاسخ‌دهندگان اعتماد خیلی کمی به اطلاعات منتشرشده در شبکه‌های اجتماعی داشتند. استفاده‌کنندگان از شبکه‌های اجتماعی

چندین نوع از شبکه‌های اجتماعی وجود دارد مانند وبلاگ‌ها، ویکی‌ها، پیام‌رسان‌های فوری^۱، شبکه‌های به اشتراک‌گذاری فایل‌های چندرسانه‌ای و غیره. برنامه‌های پیام‌رسان فوری یک نوع از شبکه‌های اجتماعی چندرسانه‌ای می‌باشند که امکان ارتباط خصوصی را بین افراد یا گروهی از افراد را تشکیل می‌دهد. وایبر^۲، واتس‌آپ^۳ و تلگرام^۴ از این دسته برنامه‌ها هستند [۴]. یکی از پیام‌رسان‌های فوری که امروزه در بین عموم مردم جهان به‌خصوص ایرانیان رواج پیدا کرده است نرم‌افزار تلگرام است. تلگرام یک برنامه پیام‌رسان است که تمرکزش را روی سرعت انتقال پیام و امنیت گذاشته است. این برنامه با امکانات بالا و درعین‌حال رایگان می‌باشد. از امکانات این نرم‌افزار می‌توان به اشتراک عکس، ویدئو، متن و هر نوع فایلی به‌صورت خصوصی برای دوستان و آشنایان یا به‌صورت گروهی در گروه‌های بحث اشاره نمود. متخصصان مختلف جهت استفاده مفید از این ابزار گروه‌ها و کانال‌های مجازی علمی و تخصصی را راه‌اندازی نموده‌اند از جمله این موارد می‌توان به گروه‌ها و کانال‌های تخصصی کتابداری و اطلاع‌رسانی اشاره نمود که با هدف اشتراک اطلاعات علمی و مفید راه‌اندازی شده‌اند در همین راستا این پژوهش به‌منظور بررسی میزان تأثیر این شبکه‌ها بر توانمندی متخصصان عضو این گروه‌های تخصصی مجازی در سال ۱۳۹۴ انجام شده است.

پیشینه پژوهش

امروزه فناوری‌های وب ۲ در میان افراد از محبوبیت روزافزون برخوردارند، زیرا ابزار سریع و مؤثری برای توزیع و اشتراک دانش هستند. رسانه‌های اجتماعی موبایلی به‌عنوان یکی از انواع وب ۲ کاربران را قادر می‌سازند تا ارتباطات اجتماعی با اعضای یک شبکه اجتماعی را حفظ و تقویت کنند. علاوه بر این، آن‌ها می‌توانند ارتباطات به‌نگام را در هر زمان و هر مکان از طریق موبایل و تبلت ایجاد کنند که این به‌نوبه خود تبادلات متنی ارزان، تماس‌های ویدئویی و پیام‌های صوتی را امکان‌پذیر می‌کند. همچنین، این رسانه‌های موبایلی به‌آسانی و به‌سرعت قابل‌دسترس هستند زیرا کاربر همیشه موبایل یا تبلتش را همراه خود دارد. اساساً رسانه‌های اجتماعی موبایلی محیطی «همیشه آنلاین» را به‌منظور تبادل اطلاعات میان اعضای شبکه‌های اجتماعی فراهم می‌کنند. در دهه‌های اخیر، پیشرفت‌های فناورانه منجر به انقلاب رسانه‌های اجتماعی در سطح جهان شده‌اند که به‌نوبه خود باعث پیشرفت‌های سرویس‌های شبکه‌های اجتماعی بسیاری شده است.

با نگاهی به پژوهش‌های انجام‌شده متوجه می‌شویم که اکثر افراد در محیط‌های مجازی سردرگمی و دوست‌یابی فعالیت دارند. این در حالی است که پتانسیل زیادی در شبکه‌های اجتماعی برای ایجاد محیط‌های علمی و افزایش و اشتراک دانش وجود دارد؛ و ضرورت

¹ Instant Messaging

² Viber

³ WhatsApp

⁴ Telegram

ایران» انجام دادند. هدف این مطالعه کاربردی که به روش پیمایشی و با رویکرد توصیفی و ارزیابی انجام شد، بررسی میزان آشنایی و استفاده کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی ایران از فناوری‌های وب ۲ و شناسایی مهم‌ترین عوامل بازدارنده بر به‌کارگیری فناوری‌های وب ۲ در کتابخانه‌های دانشگاهی ایران بود. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته و جامعه پژوهش کتابداران کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های کشور بودند. یافته‌ها نشان داد میزان آشنایی و استفاده کتابداران از فناوری‌های وب ۲ کم است. بیشترین میزان آشنایی کتابداران از فناوری‌های وب ۲ مربوط به فناوری وبلاگ و کمترین میزان آشنایی مربوط به فناوری فهرست‌نویسی اجتماعی بود. ابزار ویکی و سایت‌های برچسب‌گذاری و نشانه‌گذاری اجتماعی به ترتیب بیشترین و کمترین فناوری وب ۲ مورد استفاده بود. از میان عوامل مورد بررسی بیشترین تأثیر مربوط به عوامل مرتبط با کاربران و کمترین تأثیر مربوط به عوامل مرتبط با کتابداران بود. استفاده از فناوری‌های وب ۲ در کتابخانه‌های دانشگاهی ضرورت زیادی دارد و بیشترین ضرورت مربوط به فناوری آر. اس. اس با میانگین ۱/۹۵ بود [۹].

ابراهیم‌زاده و همکاران (۱۳۹۳)، در مطالعه‌ای پیمایشی به تعیین میزان استفاده، نگرش و عملکرد ابزارهای وب ۲ از دیدگاه کتابداران کتابخانه مرکزی دانشگاه‌های دولتی شهر تبریز در خدمات مرجع پرداختند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته و جامعه آماری ۲۸ نفر از کتابداران شاغل در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های دولتی شهر تبریز بودند. نتایج حاکی از آن بود که میزان استفاده پاسخ‌دهندگان از ابزارهای وب ۲ در حد پایین است. نگرش کتابداران در استفاده از ابزارهای وب ۲ در ارتقای خدمات مرجع، مطلوب (۳/۲۵) ارزیابی شد. عملکرد ابزارهای وب ۲ در خدمات مرجع از دیدگاه کتابداران در بُعد هدف به‌منظور ارائه منابع جدید (۵۴/۳٪) و راهنمایی کاربران و اطلاع‌رسانی به‌روز (۵۱/۴٪) بیشتر از دیگر موارد بوده است. آن‌ها نتیجه گرفتند که با توجه به نگرش مثبت کتابداران در استفاده از ابزارهای وب ۲ در خدمات مرجع، تدابیری برای استفاده کتابداران در بهره‌گیری بهینه از این ابزارها اتخاذ شود [۱۰].

ابراهیم‌زاده و نقیینه (۱۳۹۳)، در مقاله‌ای پیمایشی به بررسی میزان آشنایی و آگاهی کتابداران شاغل در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های دولتی شهر تبریز با فناوری وب ۲، تعیین میزان تمایل کتابداران به پذیرش فناوری وب ۲ در آینده و همچنین کشف چالش‌هایی که کتابداران در استفاده از ابزارهای وب ۲ با آن روبه‌رو هستند پرداختند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته بود. یافته‌ها نشان داد که کتابداران با برخی از فناوری‌های وب ۲ از جمله وبلاگ، ویکی، آر اس اس و شبکه‌های اجتماعی آشنایی مطلوبی داشتند، اما آشنایی آن‌ها با دیگر ابزارهای وب ۲ محدود و توانایی کتابداران در استفاده از وبلاگ‌ها بالا بود و مجموعه عکس‌های پیوسته کمترین میزان استفاده را در بین کتابداران داشت. همچنین در این پژوهش مشخص شد میزان تمایل کتابداران برای پذیرش فناوری وب ۲ در آینده در کتابخانه‌های دانشگاهی بالاست. نبود آموزش لازم

مهارت‌های پایه استفاده از آن‌ها را داشتند اما مهارت آن‌ها در استفاده از امکانات و قابلیت‌ها پیشرفته‌تر شبکه‌های اجتماعی مثل تنظیمات حریم خصوصی اندک بود. پاسخ‌دهندگان به پرسشنامه دید مثبتی نسبت به استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای اهداف آموزشی و حرفه‌ای داشتند. نویسندگان پیشنهاد کردند که مهارت‌های استفاده از شبکه‌های اجتماعی باید در برنامه آموزشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی گنجانده شود. برخی از فواید آموزش شبکه‌های اجتماعی به دانشجویان از این‌قرار است: آماده کردن دانشجویان برای استفاده از این فناوری‌ها در کتابخانه‌های محل اشتغال آینده؛ افزایش امکان استخدام دانشجویان علم اطلاعات و دانش‌شناسی؛ استفاده آموزشی از این شبکه‌ها برای ارتباط نزدیک‌تر و بیشتر با دانشجویان و آماده کردن دانشجویان برای آموزش سواد شبکه‌های اجتماعی به دیگران [۶].

قرانی و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی پیمایشی کاربردی میزان آشنایی و استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی و پیام‌نور مشهد از ابزارها و امکانات وب ۲ را تعیین کرده و همچنین دیدگاه آنان را در مورد استفاده از این ابزارها مورد مطالعه قرار دادند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته بود. یافته‌ها نشان داد که آشناترین ابزار وب ۲ در میان هر دو جامعه پژوهش، وبلاگ و ناآشناترین و کم‌استفاده‌ترین ابزار، سایت‌های فهرست‌نویسی اجتماعی بود. پر استفاده‌ترین ابزار در میان دانشجویان دانشگاه فردوسی، ویکی و در میان دانشجویان دانشگاه پیام‌نور، وبلاگ بود. بین نوع دانشگاه محل تحصیل و آشنایی دانشجویان با ابزارهای وب ۲ رابطه وجود داشت ولی بین نوع دانشگاه محل تحصیل و استفاده از این ابزارها رابطه وجود نداشت. همچنین هر دو جامعه پژوهش، تأثیر استفاده از ابزارهای وب ۲ را در به اشتراک‌گذاری دانش با دیگران، در حد متوسط ارزیابی کردند به‌غیر از ابزار وبلاگ که تأثیر آن در به اشتراک‌گذاری دانش با دیگران بیش از حد متوسط بود [۷].

رشیدی (۱۳۹۴)، مطالعه‌ای پیمایشی کاربردی با هدف شناسایی میزان آشنایی و استفاده کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه از وب ۲ انجام داد. جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه انجام گرفت. جامعه آماری آن کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه شامل ۳۹ نفر بودند. یافته‌ها نشان داد کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در حد متوسط با ابزارهای وب ۲ آشنایی داشتند و کتابداران از ابزارهای وب ۲ در حد کم استفاده می‌کردند و بیشترین مشکلی که کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی با آن مواجه هستند، کمبود منابع الکترونیکی مورد نیاز بود. همچنین، یافته‌ها نشان داد که از دیدگاه کتابداران، بهترین ابزار برای اطلاع‌رسانی در کتابخانه‌ها وبلاگ و ضعیف‌ترین ابزار نیز فلیکر و پادکست بود [۸].

بهرامی و صنعت جو (۱۳۹۳)، پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل بازدارنده بر کاربرد فناوری‌های وب ۲ در کتابخانه‌های دانشگاهی

کتابداران کتابخانه‌های عمومی از امکانات و قابلیت‌های وب ۲.۰ در حد کم (۵۷ درصد) و برای کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی در حد کم و متوسطی (۴۲/۶ درصد) است. بیشترین توانایی کتابداران کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی در استفاده از پست الکترونیکی و وبلاگ بوده و کمترین توانایی نیز در زمینه استفاده از فلیکر و ویکی بوده است [۱۴].

اسفندیاری مقدم و حسینی شعار (۱۳۹۰)، مطالعه‌ای با هدف تعیین میزان آشنایی و استفاده کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی همدان از امکانات و قابلیت‌های وب ۲ انجام دادند. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و به روش پیمایشی و با رویکرد توصیفی انجام دادند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخته و جامعه آماری پژوهش، ۴۷ نفر از کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی، دانشکده‌ای و مؤسسه‌های آموزش عالی همدان بودند. نتایج پژوهش نشان داد میزان آشنایی کتابداران با امکانات و قابلیت‌های وب ۲ در سطح متوسط و میزان استفاده آن‌ها از امکانات و قابلیت‌های وب ۲ در سطح متوسط و پایین بود. همچنین، مشخص شد بیشترین توانایی کتابداران در استفاده از ایمیل و وبلاگ و کمترین توانایی آن‌ها در استفاده از امکانات و قابلیت‌های وب ۲ به فلیکر مربوط بود [۱۵].

سادات موسوی و تاج‌الدینی (۱۳۹۰)، تأثیر وب ۲ در کتابخانه‌ها و حرفه کتابداری را مورد بحث و بررسی قرار دادند. روش پژوهش کتابخانه‌ای و اطلاعات مورد نیاز از طریق مطالعه منابع و جستجو مقالات در وب‌سایت و پایگاه داده‌های مرتبط با موضوع تحقیق جمع‌آوری شد. نتایج نشان داد استفاده از تکنولوژی و خدمات وب ۲ کمک می‌کند کتابخانه‌ها خدمات بیشتری ارائه داده و برای جذب کاربران موفق‌تر عمل کنند. تغییر انتظارات و نیازهای متفاوت کاربران می‌تواند کتابداران از خدمات وب ۲ در محیط کتابخانه استقبال نمایند. این در حالی است که بسیاری از کتابداران درک درستی از وب ۲ و خدمات کتابخانه ۲ ندارند [۱۶].

همچنین برخی پژوهش‌های داخلی کارکردهای رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی که یکی از انواع وب ۲ هستند در میان کاربران ایرانی را مورد بررسی قرار داده اند که مهم‌ترین آن‌ها به شرح زیر هستند:

خلیلی (۱۳۹۴)، در مطالعه‌ای پیمایشی کاربردی کاربرد شبکه‌های اجتماعی توسط دانشجویان با توجه به متغیرها جمعیت شناختی و آموزشی را بررسی کرد. ابزار گردآوری اطلاعات یک پرسشنامه محقق ساخته بود. جامعه مورد مطالعه ۴۵۲۴ نفر از دانشجویان کارشناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان و نمونه ۳۹۲ نفر بود. یافته‌ها نشان داد اکثریت دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کردند. واپیر و لاین پر ترجیح‌ترین شبکه مورد استفاده بود. دانشجویان روزانه به‌طور متوسط ۱۴۰ دقیقه از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کردند. مهم‌ترین دلیل استفاده از شبکه‌های اجتماعی سرگرمی بود. اغلب دوستان در شبکه‌های اجتماعی افرادی بودند که ملاقات حضوری نیز با آن‌ها وجود داشت. تلفن همراه مهم‌ترین رسانه مورد استفاده در شبکه‌های اجتماعی بود. از نظر اکثریت پاسخگویان اعتبار اطلاعات موجود در

در زمینه استفاده از وب ۲ یکی از موانع اصلی استفاده از وب ۲ توسط کتابداران اعلام شد [۱۱].

ظهوریان فولادی (۱۳۹۲)، در مطالعه خود میزان نفوذ و استفاده از رسانه‌های اجتماعی در کتابخانه‌های دانشگاهی، دلایل ایجاد رسانه‌های اجتماعی و همچنین موانع حضور این رسانه‌ها در کتابخانه‌های دانشگاهی را مورد بررسی قرار دادند. در این پژوهش داده‌ها به‌وسیله ابزار کیفی و به‌صورت گروه بحث گردآوری شد و جامعه پژوهش شامل ۲۲ کتابدار از سه دانشگاه شهر کوالالامپور مالزی بود. نتایج حاکی از آن بود که در این دانشکده‌ها چهار دسته از ابزارهای رسانه‌های اجتماعی برای استفاده کاربران در کتابخانه‌ها وجود داشت. این دسته‌ها شامل وبلاگ‌ها، ابزارهای چندرسانه‌ای، بوکمارک‌ها و شبکه‌های اجتماعی بودند. انگیزه کتابداران برای استفاده از رسانه‌های اجتماعی شامل ارتقای خدمات کتابخانه، مدیریت دانش سازمانی و تسریع ارتباط با کاربران است. موانعی که بر حضور فعال کتابداران تأثیر می‌گذاشت شامل موانع فناورانه، موانع سازمانی، ویژگی‌های فردی و نحوه گردش کار در سازمان بود. این مقاله، مشخص می‌کند که باید مدیریت کتابخانه‌ها به پشتیبانی و تشویق کتابداران بپردازند تا کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی، نقش و مشارکت بهتری در رسانه‌های اجتماعی داشته باشند [۱۲].

صراف زاده، حاضری و علوی (۱۳۹۱)، در پژوهشی به مطالعه آگاهی و استفاده مدرسان کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران از فناوری‌های وب ۲ پرداختند. از آنجایی که مدرسان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی شاید خود در کتابخانه نیز مشغول به کار باشند و همچنین از این دیدگاه که مدرسان رشته حرفه‌مندان آینده را تربیت می‌کنند، میزان آگاهی و استفاده آنان از فناوری‌های وب ۲ حائز اهمیت خواهد بود. نتایج این پژوهش نشان داد که مدرسان پاسخ‌دهنده با برخی از فناوری‌های وب ۲ از قبیل وبلاگ، ویکی، یوتیوب و فیس‌بوک به‌خوبی آشنا بودند، اما آشنایی آن‌ها با برخی دیگر از این فناوری‌ها همچون آر اس اس، توئیتر، فلیکر و پادکست محدود بود. همچنین از نظر آن‌ها فیلترینگ اینترنت، بزرگ‌ترین مانع استفاده از این فناوری‌ها بود. نبود دسترسی به اینترنت پرسرعت و فقدان آموزش از دیگر موانع بیان شده توسط پاسخ‌دهندگان بود [۱۳].

علیپور (۱۳۹۱)، در پژوهش خود به مقایسه تطبیقی تعیین میزان آشنایی و استفاده کتابداران کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی همدان از قابلیت‌های وب ۲ پرداخت. پژوهش حاضر کاربردی و روش پژوهش پیمایشی است که با رویکردی توصیفی انجام شد. جامعه آماری این پژوهش، شامل کتابداران کتابخانه‌های عمومی (۲۸ نفر) و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی (۴۷ نفر) شهر همدان بود. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخته بود. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های عمومی همدان با امکانات و قابلیت‌های وب ۲ در حد کمی (۴۶ درصد) و میزان آشنایی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی همدان در حد متوسطی (۴۴/۶ درصد) بود. همچنین، نتایج پژوهش نشان داد که میزان استفاده

اجتماعی برای موبایل و تبلت راه‌اندازی شده در چین است که امکان برقراری ارتباط تعاملی را فراهم می‌کند. این مطالعه با استفاده از شش جنبه کیفیت به بررسی اثر و محتوای ارائه‌شده توسط ویجت پرداخته است. این شش جنبه عبارت بودند از: حجم اطلاعات، کیفیت محتوای اطلاعات، نرخ تطابق، بسامد، خود یابری و قابلیت‌های اساسی. یافته‌ها نشان داد که تقریباً یک سوم این کتابخانه‌ها از ویجت به‌عنوان یک ابزار بازاریابی به‌منظور ترویج خدمات و مجموعه‌هایشان برای کاربران استفاده می‌کردند. به‌رحال، بیشتر این کتابخانه‌ها، هنوز در حال استفاده از کارکردهای اصلی ویجت بودند. به‌عنوان پیشنهاد، استفاده از کارکردهای پیشرفته رسانه‌های اجتماعی موبایلی بایستی در دستور کار این کتابخانه‌ها قرار گیرند. کاربردهای اصلی ویجت عبارت بودند از: خدمات عمومی شبکه‌های اجتماعی و قابلیت‌های پاسخگویی و برقراری ارتباط خودکار که شامل جستجو و به اشتراک‌گذاری اطلاعات، خودیابری کاربران و پاسخگویی مرجع خودکار بر اساس کلیدواژه‌های کاربر بودند. آن‌ها نتیجه گرفتند که تجربه کتابخانه‌های دانشگاهی چینی در این مورد می‌تواند به ارائه توصیه‌هایی برای کتابخانه‌های دیگر استفاده شود [۲۱].

رایموند^۷ (۲۰۱۵) پژوهشی با هدف بررسی چگونگی استفاده کتابخانه دانشگاه نیویورک شعبه شانگهای چین از اپلیکیشن ویجت به‌منظور پشتیبانی از نیازهای پژوهشی و اطلاعاتی دانشجویان انجام داد. این مقاله این موارد را بررسی کرد: تبادلات و تعاملات اطلاعاتی، سؤالاتی که دانشجویان می‌پرسند، فواید ویجت برای دانشجویان، امکانات و قابلیت‌های ویجت. با بررسی فرصت‌ها و چالش‌های این نرم‌افزار، این مقاله بهترین اقدامات را به‌منظور به‌حداکثر رساندن استفاده از ویجت به‌عنوان یک سرویس مجازی کتابخانه ارائه کرد. یافته‌ها نشان داد که این اپلیکیشن می‌تواند طیف وسیعی از پشتیبانی‌ها و خدمات به کتابخانه ارائه دهد. بر اساس تعاملات روزانه مثبت در این نرم‌افزار، این مطالعه خاطر نشان کرد که این اپلیکیشن می‌تواند در بسیاری از زمینه‌ها مورد استفاده قرار گیرد: به‌منظور پشتیبانی از خدمات مجازی، برقراری تعامل میان دانشجویان، ترویج خدمات کتابخانه و ایجاد یک جامعه آنلاین از کاربران دانشجو. مهم‌ترین ویژگی این مطالعه، نمایش چگونگی استفاده از ویجت ترویج و ارائه خدمات کتابخانه‌ای از راه دور بود. این پژوهش یک سرویس مرجع مجازی جایگزین با استفاده از ویجت را معرفی کرد که می‌تواند در محیط‌های دانشگاهی مختلف به کار رود [۲۲].

چوا^۸ و گو^۹ (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان «مطالعه‌ای در کاربرد فناوری‌های وب ۲ در کتابخانه‌ها» به بررسی میزان استفاده از ابزارهای وب ۲ در کتابخانه‌ها پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که میزان استفاده از فناوری‌های وب ۲ در کتابخانه‌های دانشگاهی بیشتر از کتابخانه‌های عمومی است. نتایج این پژوهش همچنین نشان داد

شبکه‌های اجتماعی قابل قبول نبود. بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و معدل، تعداد دوستان و ویژگی‌های اطلاعاتی شبکه‌های اجتماعی رابطه معنی‌داری وجود داشت. تفاوت معنی‌داری در میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی بین چهار حوزه مورد مطالعه وجود داشت. نتیجه‌گیری آن‌ها چنین بود که استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان بسیار رایج بود. دانشجویان اغلب از شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان رسانه‌ای برای سرگرمی و ارتباط استفاده کردند. دانشجویان با عملکرد تحصیلی بهتر از شبکه‌های اجتماعی کمتر استفاده می‌کردند [۱۷].

رسولی و مرادی (۱۳۹۱)، در پژوهشی تحت عنوان «عوامل مؤثر بر تولید محتوا در شبکه‌های اجتماعی» نشان داد که ۳۰۰ نفر از پاسخگویان اظهار کرده‌اند که عضو یکی از شبکه‌های اجتماعی اینترنتی مانند فیس بوک هستند. مهم‌ترین انگیزه آن‌ها از تولید محتوا در شبکه‌های اجتماعی سرگرمی است. مهم‌ترین دلیل استفاده اکثراً پاسخگویان از شبکه‌های اجتماعی، کسب اطلاعات و اخبار، دوست‌یابی جدید و ارتباط با دوستان، گفتگو پیرامون مسائل سیاسی و اجتماعی، سرگرمی و تولید محتوا است؛ اما بیشتر آن‌ها استفاده علمی چندانی از شبکه‌های اجتماعی نمی‌کنند [۱۸].

بشیر و افراسیابی (۱۳۹۰)، در تحقیقی با عنوان «کارکرد رسانه‌های اجتماعی در ایران» به این نتیجه رسیدند که رسانه‌های اجتماعی به‌جز کارکردهای نظارت و اطلاع‌رسانی، آموزش و تفریح و سرگرمی دارای کارکردهای دیگری به عضویت و فعالیت در گروه‌ها، دوست‌یابی، تشکیل گروه‌های جدید و مدیریت آن‌ها و معرفی خود، توانایی‌ها و خصوصیات فردی به دیگران اشاره کرد. نکته دیگر اینکه تأثیرات رسانه‌های اجتماعی در برخی ابعاد کاملاً مستقیم، عینی و محسوس است [۱۹].

ضیایی پور و عقیلی (۱۳۸۸)، در بررسی «نفوذ شبکه‌های اجتماعی مجازی در میان کاربران ایرانی» به این نتیجه رسیدند که شرکت‌کنندگان در این پژوهش عضو یکی از انواع شبکه‌های اجتماعی مجازی هستند و شرکت‌کنندگان به‌نوعی استفاده از یکی از این شبکه‌ها را تجربه کرده‌اند. اکثراً کاربران شرکت‌کننده در این پژوهش دارای وب‌نوشت هستند و از فضای شبکه‌های اجتماعی مجازی به‌خوبی مطلع‌اند. در این پژوهش شبکه‌های اجتماعی مجازی علاوه بر کارکرد دوست‌یابی، کارکرد کسب اطلاعات و اخبار را نیز دارد و دست‌کم در یکی از شبکه‌های اجتماعی مجازی کاملاً ایرانی مانند کلوب نیز عضو هستند [۲۰].

خارجی

ژوه و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی کاربردهای رسانه اجتماعی موبایلی ویجت^۵ در میان ۳۹ کتابخانه دانشگاهی در چین پرداختند. ویجت یک نرم‌افزار پیام‌رسان فوری و پلتفرم شبکه

⁷ Raymond

⁸ Chua

⁹ Goh

⁵ Xu

⁶ WeChat

سازمانی» پرداختند. بر اساس یافته‌های این تحقیق، پاسخگویان هنگام به اشتراک‌گذاری دانش، تفاوتی بین دانش نهان و آشکار قائل نبودند. شبکه‌های اجتماعی و اهداف مشترک به‌طور معنی‌داری بر نگرش آن‌ها نسبت به اشتراک داوطلبانه دانش و همچنین هنجارهای ذهنی در مورد اشتراک دانش، تأثیر داشتند. شبکه‌های اجتماعی و اهداف مشترک بر تمایل و خواست آن‌ها نسبت به اشتراک‌گذاری دانش در درون سازمان اثر معکوس داشتند. رابطه‌ای بین اعتماد اجتماعی با هنجارهای ذهنی و نگرش نسبت به اشتراک دانش مشاهده نشد [۲۸].

کوکری^{۱۷} و مک نایت^{۱۸} (۲۰۰۱) در مقاله‌ای تحت عنوان «شبکه‌های دانش، اینترنت و توسعه» با بررسی این واقعیت که فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات امروزه نقشی اساسی در توسعه اقتصادی، سیاسی و فرهنگی بازی می‌کنند، بیان می‌دارد که در جهان معاصر کشف، انتشار و کاربرد دانش از طریق فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌طور چشم‌گیری تحصیل شده است. طبق نتایج به‌دست‌آمده هرچند در کشورهای درحال توسعه و در میان جوامع علمی از فناوری ارتباطات در جهت گسترش شبکه‌های دانش بهره گرفته می‌شود اما این امر به‌خودی‌خود و به‌تنهایی نمی‌تواند منجر به توسعه همه‌جانبه دانش شود و برای این کار عوامل دیگری مانند ثبات اجتماعی و سیاسی، بهداشت، توسعه زیرساخت‌ها و آموزش نیز دخیل هستند. با این‌وجود با گسترش تبادل اطلاعات در تمامی جهات یعنی در درون جوامع، مناطق و کشورهای و در درون شرکت‌ها و صنایع می‌توان انتظار داشت سطح کلی توانمندی و علوم در دنیا غنی‌تر شود [۲۹].

روشی پژوهشی

پژوهش حاضر به روش پیمایشی انجام شده است. جامعه مورد مطالعه این پژوهش را متخصصین علم اطلاعات عضو گروه‌های تخصصی مجازی کتابداری و اطلاع‌رسانی نرم‌افزار تلگرام تشکیل داده است، برای محاسبه حجم نمونه از فرمول آماری کوکران برای میانگین به شرح زیر استفاده شد و تعداد ۱۸۵ نفر به‌عنوان نمونه به‌صورت تصادفی انتخاب شدند.

$$n = \frac{Z^2 \cdot \sigma^2}{d^2} = \frac{(2.58)^2 \times (0.05)^2}{(0.1)^2} = 185$$

ابزار تحقیق پرسشنامه محقق ساخته‌ای شامل ۲۱ گویه در قالب سه بعد (افزایش دانش شامل ۸ گویه، افزایش مهارت شامل ۶ گویه و تأثیر در آموزش مجازی شامل ۷ گویه) بوده است که روایی آنان توسط چند نفر از متخصصین علم اطلاعات تأیید گردید و پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آماری برای هریک از ابعاد به‌دست‌آمده است (افزایش دانش با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷۴، افزایش مهارت ۰/۸۳۴، افزایش نگرش نسبت به آموزش مجازی ۰/۸۲۳).

که استفاده از ابزارهای وب ۲ تأثیر معنی‌داری بر افزایش کیفیت وبسایت کتابخانه‌ها دارد [۲۳].

کیم^{۱۰} و عباس^{۱۱} (۲۰۱۰) با انجام پژوهشی کارکردهای وب ۲ را در کتابخانه‌های دانشگاهی و دانشجویان، بر اساس دیدگاه مدیریت دانش بررسی کرده است. پژوهشگر، ۲۳۰ کتابخانه دانشگاهی و ۱۸۴ کاربر را به‌طور تصادفی انتخاب نموده است. در پایان پژوهش مشخص شد، آر اس اس و وبلاگ به‌طور گسترده توسط کتابخانه پذیرفته و کارکرد برچسب‌گذاری نیز به‌طور وسیع توسط کاربران پذیرفته شده است؛ یعنی کتابخانه‌های دانشگاهی بیشتر از آر اس اس و وبلاگ استفاده می‌کنند و دانشجویان بیشتر به استفاده از برچسب‌گذاری تمایل دارند [۲۴].

آهارونی^{۱۲} (۲۰۰۹) در پژوهشی میزان استفاده دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی از وب ۲ را بررسی و نتیجه گرفته است که تمایل مناسب و میانه‌ای بین دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در استفاده از ابزارهای وب ۲ وجود دارد؛ و نیز این که ویژگی‌های شخصیتی و تسهیلات آموزشی، در دریافت و درک دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در استفاده از وب ۲ نقش مهمی دارد. وی ابزارهای وبلاگ، ویکی، فلیکر، آر اس اس و شبکه اجتماعی را بررسی کرد و نتیجه گرفت که بیشترین میزان استفاده، به ویکی و کمترین میزان به آر اس اس بود [۲۵].

بورهان^{۱۳} و همکاران (۲۰۰۹) در پژوهشی با رویکرد کیفی و با استفاده از پرسشنامه، فناوری‌های وب ۲ در یک کتابخانه دانشگاهی و از طریق تمرکز بر دانشجویان کارشناسی دانشگاه ایالتی کنت بررسی کردند. هدف اصلی این پژوهش گردآوری نظرات و انتظارات دانشجویان از عملکرد وب ۲ در کتابخانه بود تا از نتایج آن در طراحی خدمات آینده در کتابخانه استفاده شود. نتایج پژوهش استفاده زیاد دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی نسبت به سایر ابزارهای وب ۲، علاقه زیاد آنان به فناوری‌های وب ۲ و تجربه‌آموزشی اندک از طریق ابزارهای وب ۲ را نشان داد [۲۶].

فولی^{۱۴} (۲۰۰۲) به بررسی پتانسیل‌های استفاده از پیام‌رسان فوری در کتابخانه‌های دانشگاهی پرداخت و باور دارد که با کمک این ابزار، کتابخانه از راه دور به کاربران در فضای دانشگاه و سراسر جهان دسترسی خواهد داشت [۲۷].

برخی پژوهش‌های خارجی مرتبط دیگر در این زمینه عبارت‌اند از:

چو^{۱۵} و چان^{۱۶} (۲۰۰۸) در مطالعه‌ای به «بررسی رابطه بین شبکه اجتماعی، اعتماد اجتماعی و اهداف مشترک با اشتراک‌گذاری دانش

¹⁰ Kim

¹¹ Abbas

¹² Aharony

¹³ Burhanna

¹⁴ Foley

¹⁵ Chow

¹⁶ Chan

¹⁷ Cukor

¹⁸ McKnight

۵۴/۶ درصد بالاترین تأثیر را دارد و پس‌از آن در افزایش دانش یا ۵۴/۲ درصد و افزایش مهارت کاری با ۳۷/۳ مؤثر می‌باشد. همچنین به نظر اعضای گروه‌های تخصصی تلگرام در توانمند ساختن افراد تأثیر بسزایی دارد.

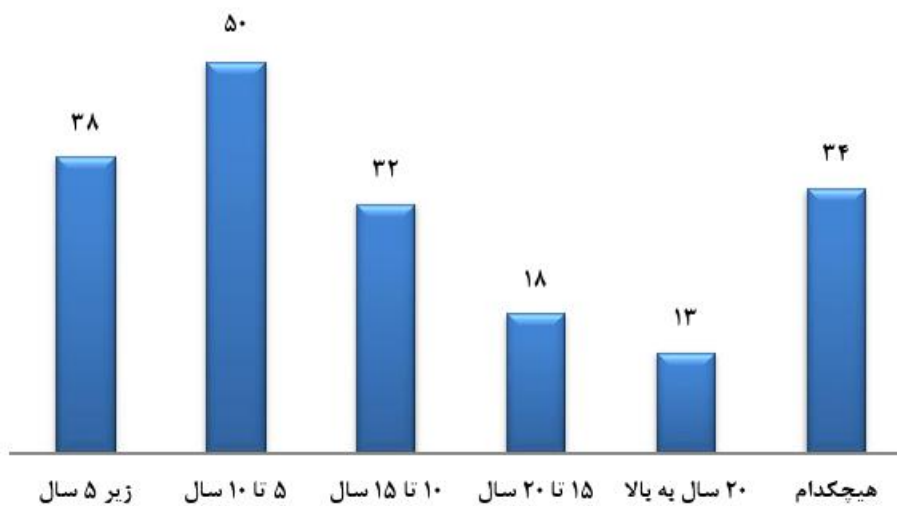
بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که عضویت در گروه‌های تخصصی تلگرام از دیدگاه متخصصان علم اطلاعات، در افزایش نگرش نسبت به آموزش مجازی، افزایش دانش و مهارت کاری تأثیر بسزایی دارد.

یافته‌ها

از ۱۸۵ شرکت‌کننده در این پژوهش تعداد ۱۳۸ نفر مرد و ۴۷ نفر زنان بوده‌اند، همچنین ۳۴ نفر دارای مدرک کارشناسی، ۱۳۴ نفر کارشناسی ارشد، ۱۷ نفر هم دارای مدرک دکتری بوده‌اند. سابقه کاری افراد شرکت‌کننده در پژوهش در نمودار شماره ۱ نشان داده شده است.

داده‌های جدول شماره ۱ نشان می‌دهد که عضویت در گروه‌های تخصصی تلگرام در افزایش نگرش نسبت به آموزش مجازی افراد با

نمودار ۱. سابقه کاری افراد شرکت‌کننده در پژوهش

جدول ۱. میزان تأثیر عضویت در گروه‌های تخصصی تلگرام بر توانمندی متخصصین

شاخص	فراوانی									
	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
تأثیر شبکه اجتماعی تلگرام در افزایش دانش	۴	۱۲	۶۹	۷۷	۲۳	۲.۲	۶.۵	۳۷.۳	۴۱.۶	۱۲.۶
تأثیر شبکه اجتماعی تلگرام در افزایش مهارت کاری	۶	۲۷	۸۳	۵۸	۱۱	۳.۲	۱۴.۶	۴۴.۹	۳۱.۴	۵.۹
افزایش نگرش نسبت به آموزش مجازی	۴	۲۰	۵۹	۷۹	۲۲	۲.۲	۱۰.۸	۳۱.۹	۴۲.۷	۱۱.۹
نقش شبکه اجتماعی تلگرام در افزایش توانمندی (کل)	۴	۱۶	۶۷	۸۲	۱۶	۲.۲	۸.۶	۳۶.۲	۴۴.۳	۸.۶

به‌طور کلی نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که از دیدگاه متخصصین علم اطلاعات، عضویت در گروه‌های تخصصی علمی و تبادل اطلاعات با این نوع از گروه‌ها باعث افزایش توانمندی افراد می‌شود؛ بنابراین افراد می‌توانند با ایجاد گروه‌های تخصصی و مدیریت صحیح آن‌ها با گرد هم آوردن متخصصان از سراسر دنیا، به اشتراک اطلاعات و دانش در جهت افزایش توانمندی اعضای گروه‌های مجازی بپردازند.

Reference

- [1] N. B. Ellison, "Social network sites: Definition, history, and scholarship," *Journal of Computer-Mediated Communication*, vol. 13, pp. 210-230, 2007.
- [2] T. A. Pempek, Y. A. Yermolayeva, and S. L. Calvert, "College students' social networking experiences on Facebook," *Journal of applied developmental psychology*, vol. 30, pp. 227-238, 2009.
- [3] N. B. Ellison, C. Lampe, and C. Steinfield, "FEATURE Social network sites and society: current trends and future possibilities," *interactions*, vol. 16, pp. 6-9, 2009.
- [4] D. Shao and H. Seif, "Exploitation of Online Social Networks (OSNs) among University Students: A Case Study of the University of Dodoma," *International Journal of Computer Applications*, vol. 94, 2014.
- [5] A. Bozorgi and T. Amini, "Examining the Role of Virtual Social Networks in Scientific Exchanges of Librarians at Public Universities in Tehran," *Human Information Interaction*, vol. 2, pp. 13-23, 2015.
- [6] M. Sarafzadeh and S. Alavi, "The State of Online Social networking among Library and Information Sciences Students," *Human Information Interaction*, vol. 1, pp. 44-56, 2014.
- [7] R. Gharaee, I. Radad, and M. Tajafari, "An Analysis of the Graduates Students Approach towards Web 2.0: A Case Study of the Library and Information Science Students in

صراف زاده و علوی نشان دادند دانشجویان کارشناسی ارشد کتابداری دیدگاه مثبتی، نسبت به استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای اهداف آموزشی و حرفه‌ای داشتند. همچنین تصور منفی از شبکه‌های اجتماعی دومین مانع استفاده از این شبکه‌ها بوده است. نویسندگان این پژوهش برخی از فواید آموزش شبکه‌های اجتماعی به دانشجویان از این‌قرار عنوان نمودند: آماده کردن دانشجویان برای استفاده از این فناوری‌ها در کتابخانه‌های محل اشتغال آینده؛ افزایش امکان استخدام دانشجویان علم اطلاعات و دانش‌شناسی؛ استفاده آموزشی از این شبکه‌ها برای ارتباط نزدیک‌تر و بیشتر با دانشجویان و آماده کردن دانشجویان برای آموزش سواد شبکه‌های اجتماعی به دیگران [۶] که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد.

همچنین قرانی و همکاران در پژوهشی نشان دادند از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی و پیام‌نور مشهد تأثیر استفاده از ابزارهای وب ۲ را در به اشتراک‌گذاری دانش با دیگران، در حد متوسط می‌باشد به‌غیر از ابزار وبلاگ که تأثیر آن در به اشتراک‌گذاری دانش با دیگران بیش‌ازحد متوسط بود [۷] که تا حدودی با نتایج این پژوهش همخوانی دارد.

رایموند نشان داد استفاده کتابخانه از اپلیکیشن پیام‌رسان ویچت می‌تواند طیف وسیعی از پشتیبانی‌ها و خدمات به کتابخانه ارائه دهد. همچنین این اپلیکیشن می‌تواند به‌منظور پشتیبانی از خدمات مجازی، برقراری تعامل میان دانشجویان، ترویج خدمات کتابخانه و ایجاد یک جامعه آنلاین از کاربران دانشجو مورد استفاده قرار گیرد [۲۲]. که نتایج این پژوهش در خصوص استفاده مفید و علمی هم‌چنین دید مثبت نسبت کارایی علمی نرم‌افزارهای پیام‌رسان با نتایج این پژوهش همخوانی دارد.

نتایج پژوهش‌های گذشته همچنین نشان داده است کاربران با انگیزه‌های متفاوت از رسانه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. از مهم‌ترین دلایل استفاده از این ابزار در بین کاربران ایرانی تقویت و توسعه روابط اجتماعی که همان ارتباط با دوستان و پیدا کرده دوستان جدید می‌باشد، اشتراک اطلاعات و سرگرمی می‌باشد و کمتر به مسائل آموزشی و علمی توجه دارند [۳۰]. همچنین بزرگی و امینی نشان دادند شبکه‌های اجتماعی مجازی در تبادلات علمی کتابداران دانشگاه‌های دولتی تهران تأثیری نداشته است [۵] که این می‌تواند به این دلیل باشد که کتابداران مذکور کمتر از شبکه‌های اجتماعی به‌صورت کاربردی استفاده می‌کردند و همچنین عدم وجود استفاده شبکه‌ها و گروه‌های تخصصی در این حوزه باشد.

آهارونی در این زمینه نشان داد که تمایل مناسب و میان‌های بین دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در استفاده از ابزارهای وب ۲ وجود دارد؛ و نیز این‌که ویژگی‌های شخصیتی و تسهیلات آموزشی، در دریافت و درک دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در استفاده از وب ۲ نقش مهمی دارد [۲۵].

- Organization, vol. 22, pp. 110-124, 05/22 2011.
- [17] L. Khalili, "Student use of social networks," *Human Information Interaction*, vol. 2, pp. 59-73, 2015.
- [18] M. Rasooli and M. Moradi, "The Rate of Communication Students Coordination in Producing Social Media Content," *Culture-Communication Studies*, vol. 3, pp. 113-140, 2012.
- [19] H. Bashir and M. Afrasiyabi, "Social Media Functionality in Iran," *Media*, vol. 3, pp. 5-32, 1389.
- [20] H. Ziaei-Parvar and V. Aghili, "Survey the penetration rate of virtual social network among Iranian users," *Media*, vol. 4, pp. 23-42, 2009.
- [21] J. Xu, Q. Kang, Z. Song, and C. P. Clarke, "Applications of mobile social media: WeChat among academic libraries in China," *The Journal of Academic Librarianship*, vol. 41, pp. 21-30, 2015.
- [22] P. Raymond, "WeChat in the library: promoting a new virtual reference service using a mobile app," *Library Hi Tech News*, vol. 32, pp. 9-11, 2015/08/03 2015.
- [23] A. Y. K. Chua and D. H. Goh, "A study of Web 2.0 applications in library websites," *Library & Information Science Research*, vol. 32, pp. 203-211, 7// 2010.
- [24] Y.-M. Kim and J. Abbas, "Adoption of Library 2.0 Functionalities by Academic Libraries and Users: A Knowledge Management Perspective," *The Journal of Academic Librarianship*, vol. 36, pp. 211-218, 5// 2010.
- [25] N. Aharony, "Web 2.0 use by librarians," *Library & Information Science Research*, vol. 31, pp. 29-37, 1// 2009.
- [26] K. J. Burhanna, J. Seeholzer, and J. Salem Jr, "No Natives Here: A Focus Group Study of Student Perceptions of Web 2.0 and the Academic Library," *The Journal of Academic Librarianship*, vol. 35, pp. 523-532, 11// 2009.
- [27] M. Foley, "Instant Messaging Reference in an Academic Library: A Case Study," *College & Research Mashhad*, *Global Media Journal*, vol. 19, 2015.
- [8] E. Rashidi, "Web2 and Librarians of Kermanshah University of Medical Science," *Scientific Journal Management System*, vol. 1, pp. 121-140, 12/22 2015.
- [9] V. Bahrami and A. Sanatjoo, "Evaluation the barriers to the use of web 2.0 technologies in university libraries of Iran," *Research Review of Library & Information Science*, vol. 2, pp. 71-92, 2014.
- [10] S. Ebrahimzadeh, N. Naghshineh, and F. FahimNia, "Evaluation of use, attitude and practice of academic librarians in using Web 2.0 for reference services," *Library and Information Science*, vol. 17, 2015.
- [11] S. Ebrahimzadeh and N. Naghshineh, "A Survey on Scope and Familiarity with Web 2.0 by Academic Librarians of Tabriz City," *دانش شناسی*, vol. 8, pp. 1-14, 2016.
- [12] N. Zohoorian Fooladi, "Visualizing the scientific network of thermodynamics subject area based on outputs of Iranians scholars of the field indexed in Thomson Reuters Web of Science," *Journal of Academic Librarianship and Information Research*, vol. 48, pp. 121-141, 02/03 2015.
- [13] M. Sarrafzadeh, A. Hazeri, and S. Alavi, "Knowledge and Use of Web 2.0 by LIS Academics in Iran," *JIST*, vol. 28, pp. 21-38, 2012.
- [14] O. Alipoor, "A survey on the rate of familiarities and usage of Iranian public librarians of Web 2.0 in their workplaces," *Atf Magazine*, 2012.
- [15] A. Isfandiari-Moghadam and M. Hosseini-Shoar, "A survey on the rate of familiarities and usage of librarians of Hamedan university libraries of features and capabilities of Web 2.0," *Library & Information Science*, vol. 14, 2011.
- [16] A. Sadat Moosavi and O. Tajeddini, "Social Libraries: The New Generation of Libraries in Interacting with and Paralleling the Web 2.0 Movement," *National Studies on Librarianship and Information*

- Libraries*, vol. 63, pp. 36-45, January 1, 2002 2002.
- [28] W. S. Chow and L. S. Chan, "Social network, social trust and shared goals in organizational knowledge sharing," *Information & Management*, vol. 45, pp. 458-465, 2008.
- [29] P. Cukor and L. W. McKnight, "Knowledge networks, the Internet, and development," 2001.
- [30] M. Dastani, J. Keramati, A. Poorfatemi, and A. Ekrami, "The reasons and motives of virtual social networks among students of Gonabad University of Medical Sciences," *babol-csj*, vol. 2, pp. 24-27, 2015.